

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 571/2019
12.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца стечајна маса „SCT & CG Montaža“ А.Д. привредно друштво за производњу и монтажу префабрикованих бетонских конструкција из Београда, чији је пуномоћник Бранислав Вагић, адвокат из ..., против туженог „Eurobau connect ag“ Д.О.О. Београд, чији је пуномоћник Зоран Новаковић, адвокат из ..., ради дуга, вредност предмета спора 112.888.403,55 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 2160/19 од 28.08.2019. године, у седници већа одржаној дана 12.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж бр. 2160/19 од 28.08.2019. године у ставу 2., 3. и 4. изреке и **ПРЕСУЂУЈЕ**:

ОДБИЈА СЕ жалба туженог као неоснована и потврђује пресуда Привредног суда у Београду П бр. 2379/2018 од 21.01.2019. године у ставу 2. и 3. изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог да му тужилац накнади трошкове другостепеног поступка, као неоснован.

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 2160/2019 од 28.08.2019. године у ставу петом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 1.089.000,00 динара, у року од 8 дана од дана достављања преписа пресуде.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Привредног суда у Београду П бр. 2379/2018 од 21.01.2019. године, у ставу један одбачен је компензациони приговор туженог као недозвољен. У ставу два усвојен је тужбени захтев, па је обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 112.888.403,55 динара, са законском затезном каматом од 09.07.2011. године до исплате. У ставу три обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 1.924.390,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж бр. 2160/19 од 28.08.2019. године у ставу један делимично је одбијена жалба туженог и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П бр. 2379/2018 од 21.01.2019. године у ставу првом изреке. У ставу два преиначена је пресуда Привредног суда у Београду П бр. 2379/2018 од 21.01.2019. године у ставу другом изреке и пресуђено да се одбија тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезе да тужиоцу плати износ од 112.888.403,55 динара, са законском затезном каматом од 09.07.2011. године до исплате. У ставу три преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке и решено да се обавезује тужилац да туженом исплати трошкове првостепеног поступка у износу од 1.424.560,00 динара. У ставу четири обавезан је тужилац да туженом исплати трошкове другостепеног поступка у износу од 112.578,00 динара и у ставу пет одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка као неоснован.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је доставио одговор на ревизију којим је оспорио наводе тужиоца у целисти.

Врховни касациони суд је испитао ревизијом побијану другостепену пресуду на начин прописан чланом 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 15/14) и установио да је ревизија тужиоца основана.

У доношењу другостепене одлуке није учињена битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Тужилац се у ревизији позива на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП без ближег навођења о којим повредама се ради тако да се наводи у овом делу ревизије не могу узети као основани.

Предмет тужбе је захтев за исплату износа од 112.888.403,55 динара по шестој привременој ситуацији за изведене радове на Спортско рекреативном центру Вождовац.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су биле у пословном односу по основу уговора о извођењу радова. Тужилац је испоставио туженом за изведене радове другу, трећу, четврту, пету и шесту привремену ситуацију у укупном износу од

267.622.970,41 динара. Међу странкама је спорно потраживање по шестој привременој ситуацији, да ли је иста плаћена од стране туженог једностраном компензацијом и правна ваљаност исте. Из изјаве о пребијању – компензацији од 30.07.2011. године, првостепени суд је утврдио да је наведеном изјавом између парничних странака стављено у пребој међусобно потраживање до износа од 112.888.403,55 динара, при чему је означено да је наведеном изјавом измирена обавеза туженог по шестој привременој ситуацији. Из налаза и мишљења судског вештака утврђено је да тужени нема дуг према тужиоцу по шестој привременој ситуацији; да је тачно да тужени није извршио плаћање шесте ситуације, али је затворио потраживање тужиоца са пописом фактура у компензацији; да је тужени потраживање тужиоца по шестој ситуацији у свом књиговодству компензовао са потраживањем према тужиоцу по основу испоруке робе, а реч је о једностраној компензацији која је извршена код туженог, и да нема доказа да је предлог за компензацију послат тужиоцу. Тужилац је оспорио компензацију од 30.07.2011. године, да иста не производи правно дејство, јер тужени правном претходнику тужиоца никада није доставио изјаву о пребијању, као ни правни претходник тужиоца туженом; да иста не производи правно дејство, јер је потписана од стране лица које у том тренутку није било законски заступник правног претходника тужиоца, јер је дана 20.07.2011. године престала функција директора АА, као и с позивом на члан 46. Закона о платном промету.

Првостепени суд није прихватио мишљење вештака да не постоји дуг туженог према тужиоцу, налазећи да одлука о томе представља правно питање, јер је тужилац оспорио правну ваљаност испуњења обавезе путем компензације. Првостепени суд је утврдио да је компензацију туженог од 30.07.2011. године потписало неовлашћено лице на страни тужиоца – бивши директор који је разрешен и да је нови директор регистрован дана 20.07.2011. године, па закључује да спорна изјава о компензацији не производи правно дејство и да није ни могло доћи до престанка обавезе туженог. Првостепени суд налази и да је компензациони приговор недозвољен, јер исти није пријављен у стечајном поступку у смислу члана 82. став 1. и 2. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је става да је првостепени суд погрешно применио материјално право. Ово са разлога јер се за правилну примену члана 337. Закона о облигационим односима којим је предвиђена једнострана компензација, не захтева сагласност воља повериоца и дужника, већ је довољно да се испуне општи услови из члана 336. Закона о облигационим односима и да једна страна изјави другој да се врши пребијање, као што је у конкретном случају тужени изјавио тужиоцу. По ставу другостепеног суда изјава о компензацији уредно је потписана и оверена печатом туженог на којој је означен датум 30.07.2011. године. Полазећи од чињенице да је потпис на изјави оверен печатом тужиоца, да тужилац у току поступка није указивао нити је доставио доказе да је потписник изјаве неовлашћено располагао печатом тужиоца у време саопштавања изјаве о компензацији, другостепени суд закључује да је тужиоцу била саопштена спорна изјава о компензацији. Код чињенице да је тужени дао изјаву о пребијању потраживања и да су се услови за пребој потраживања стекли пре покретања стечајног поступка над тужиоцем, другостепени суд је става да се потраживање тужиоца угасило компензацијом како то и произилази из налаза и мишљења вештака. Другостепени суд налази да је правилна одлука првостепеног суда о одбацивању компензационог приговора туженог као недозвољеног,

јер је тужени датом изјавом о компензацији извршио пребијање потраживања са потраживањем тужиоца пре дана отварања стечаја, а у поступку стечаја над тужиоцем није поднео пријаву потраживања по основу фактура за робу испоручену тужиоцу, нити је доставио изјаву о пребијању, па закључује да је правилно примењен члан 82. Закона о стечају.

Ценећи наводе тужиоца као ревидента, Врховни касациони суд налази да су исти основани у погледу погрешне примене материјалног права, па се закључак другостепеног суда не може прихватити као основан у делу у коме се побија ревизијом.

Врховни касациони суд не прихвата став другостепеног суда из следећих разлога:

Према Закону о облигационим односима обавеза престаје када се испуни, као и у другим случајевима предвиђеним законом у које спада и пребој или компензација. Код таквог начина, престанак обавеза не долази кроз фактичко испуњење, него кроз међусобно обрачунавање, пребијање потраживања које дужник има према повериоцу са потраживањем које поверилац има према дужнику. Одредбом члана 336. Закона о облигационим односима предвиђени су општи услови пребијања и то да међусобна потраживања правно постоје у тренутку пребоја, да су истоврсна и да су уједно и доспела. Одредбом члана 337. Закона о облигационим односима регулисана је једнострана компензација за чији правно ваљани настанак се не захтева сагласност воље повериоца и дужника о намеравању пребијању, већ је довољно да су испуњени законом прописани општи услови и да једна страна изјави другој да врши пребијање свог потраживања са оним потраживањем које има друга страна. Сходно томе, пребијање не настаје чим се стекну услови за то, него је потребно да једна страна изјави другој да врши пребој.

Према утврђеном чињеничном стању изјавом о пребијању туженог од 30.07.2011. године, стављено је у пребој потраживање туженог по специфицираним рачунима у износу од 112.888.403,55 динара са потраживањем тужиоца по шестој привременој ситуацији у износу од 112.888.403,55 динара доспелим за наплату 09.07.2011. године. Спорна изјава о компензацији потписана је од стране бившег директора тужиоца АА, коме је функција престала дана 20.07.2011. године. Чињеница да је изјаву о компензацији на страни тужиоца потписао разрешени директор била би без утицаја на правну ваљаност компензације да је до ње дошло, обзиром да за једнострану компензацију није потреба сагласност воља уговорних страна, већ да једна страна изјави другој да врши пребијање. Међутим по ставу Врховног касационог суда у конкретном случају нису били испуњени услови за пребој потраживања. Ово са разлога јер из утврђеног чињеничног стања од стране првостепеног суда из извештаја НБС од 25.02.2013. године произлази да је тужилац био у непрекидној блокади од 30.05.2011. године па до 15.10.2012. године, када је отворен стечајни поступак над правним претходником тужиоца. Из образложења решења о отварању стечаја над тужиоцем произилази да је на дан отварања стечаја тужилац био у блокади за износ од 205.462.938,41 динара.

Одредбом члана 46. Закона о платном промету („Службени гласник РС“ број 31/11 од 09.05.2011. године) прописано је да правна и физичка лица која обављају делатност

могу међусобно обавезе измиривати и уговарањем промене повериоца, пребијањем (компензацијом) или на други начин у складу са Законом. Ставом 3. предвиђено је да ако су њихови рачуни у тренутку плаћања блокирани ради извршења принудне наплате, правна и физичка лица која обављају делатност не могу измиривати новчане обавезе на начин из става 2. овог члана, осим ако другачије није утврђено Законом којим се уређује порески поступак. Рачун тужиоца био је у непрекидној блокади у периоду од 03.05.2011. године до 15.10.2012. године, односно и дана 30.07.2011. године када је тужени дао изјаву о компензацији, па применом члана 46. став 3. тада важећег Закона о платном промету произилази да је једнострана изјава о компензацији туженог од 30.07.2011. године у супротности са принудним прописима, односно да је ништава и да не производи правно дејство применом члана 103. Закона о облигационим односима. Сходно томе основано ревидент наводи да у току 2011. године и 2012. године није било дозвољено да се међусобне обавезе измирују путем компензације.

Из стања у списима произлази да је првостепени суд пресудом П 302/2014 од 06.12.2016. године усвојио тужбени захтев тужиоца са позивом на члан 46. тада важећег Закона о платном промету. Наведена одлука укинута је решењем Привредног апелационог суда Пж 1215/17 од 12.04.2018. године са образложењем да члан 46. став 3. Закона о платном промету не предвиђа ништавост као санкцију у случају да правна лица чији су рачуни у тренутку плаћања блокирани измирују новчане обавезе компензацијом, већ да је превиђена прекршајна одговорност за одговорно лице у том правном лицу.

Одредбом члана 50. став 1. тачка 5. Закона о платном промету предвиђено је да је за поступање супротно одредби члана 46. наведеног Закона прописана новчана казна од 200.000,00 до 2.000.000,00 динара за правна лица чији су рачуни у тренутку плаћања блокирани ради извршења принудне наплате, па произлази прекршајна одговорност за одговорно лице у том правном лицу. Међутим прописана прекршајна одговорност за повреду наведеног члана 46. Закона не може да искључи грађанску санкцију прописану чланом 103. Закона о облигационим односима ако су за то испуњени услови, јер се ради о различитим одговорностима које се не искључују и које повлаче различите санкције. Код чињенице да је рачун тужиоца био у непрекидној блокади почев од 03.05.2011. године до 15.10.2012. године произлази да потраживање тужиоца није угашено једностраном компензацијом од 30.07.2011. године, па је основано потраживање тужиоца у целисти. Неосновано се тужени у одговору на ревизију позива на институт неоснованог обогаћења на страни тужиоца, код чињенице да није испунио своју обавезу према тужиоцу по шестој привременој ситуацији и без обзира на чињеницу што у стечајном поступку отвореном над тужиоцем није поднео пријаву потраживања са изјавом о компензацији за потраживање које је ставио у пребој. Одредбом члана 82. став 1. Закона о стечају прописано је да ако је поверилац пре подношења предлога за покретање стечајног поступка стекао право на пребијање свог потраживања према стечајном дужнику са потраживањем стечајног дужника према њему отварањем стечајног поступка не губи се то право на пребијање, док је ставом 2. прописано да је поверилац дужан да до истека рока за пријаву потраживања суду достави пријаву на целокупни износ потраживања и изјаву о пребијању, а у супротном поверилац губи право на пребијање. Тужени није пружио доказ да је уз пријаву потраживања доставио изјаву о пребијању, те је и одбачен компензациони

приговор изјављен у парничном поступку у ком делу је одлука постала правноснажна. Како је према одредби члана 46. став 3. тада важећег Закона о платном промету, искључена могућност да правно лице у случају блокаде рачуна своје обавезе измирује пребијањем произлази да је једнострана изјава о компензацији туженог од 30.07.2011. године у супротности са принудним прописима и да не производи дејство у смислу члана 103. Закона о облигационим односима, што указује да је основан тужбени захтев за исплату утуженог износа по шестој привременој ситуацији на име извршених радова.

Сходно томе, Врховни касациони суд је код погрешне примене материјалног права преиначио другостепену пресуду применом члана 416. ЗПП и одлучио као у изреци пресуде.

Тужиоцу припадају трошкови првостепеног поступка у висини коју је утврдио првостепени суд применом члана 153., 154. и 163. ЗПП. Тужиоцу су досуђени трошкови ревизијског поступка у укупном износу од 1.089.000,00 динара и то 114.000,00 динара за састав ревизије од стране адвоката по АТ и износ од 975.000,00 динара за таксу на ревизију и одлуку по ревизији по ТТ. Тужиоцу не припадају трошкови другостепеног поступка за састав одговора на жалбу, јер исти нису били потребни за вођење спора, па је у овом делу одбијена ревизија тужиоца.

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић